

Ranking of external factors affecting suicide and self-harm among conscripts using Student's t-test

Seyed Reza Karimi¹| Abdorahman Keshvari²| Yaser Moreb³| Amirhossein Gheysari⁴

1. Assistant Professor, Department of Safety Engineering, Faculty of Safety, Imam Hossein University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Safety Engineering, Faculty of Safety, Imam Hossein University, Tehran, Iran.
3. Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Safety Engineering, Faculty of Safety, Imam Hossein University, Tehran, Iran. Email: yassermoarab@ihu.ac.i
4. Master's Degree, Department of Safety Engineering, Faculty of Safety, Imam Hossein (AS) University, Tehran, Iran.

Volume info

Vol. 16
Series: 64
Winter 2025
P.P: 69-89

Article Type

Research Paper

Article History

Received:
2025-01-25
Revised:
2025-08-11
Accepted:
2025-08-18
Published:
2025-09-17

ISSN – E-ISSN

ISSN: 2588-5162
E-ISSN: 2645-517X

Abstract

One of the main challenges in the field of psychologically harmful factors that can have a destructive effect on the health of human resources is the issue of self-harm and suicide. The main objective of this study is to rank the external factors affecting suicide and self-harm among conscripts. The study is analytical and cross-sectional. The statistical population includes commanders, headquarters unit commanders, active human resources, safety and security measures, and health and biological defense personnel working in one of the military ranks. The sample size was 86 people who were selected through purposive sampling. The validity of the questionnaire items was evaluated using the CVI method, which was more than 0.8, and the reliability of the questionnaire was 0.8 with Cronbach's alpha method, which was confirmed. Data were collected through a researcher-made questionnaire with 24 questions and with individual, family, economic, and socio-cultural components, and its reliability was obtained using Cronbach's alpha of 0.947. Given that the collected data was non-parametric, data analysis was performed using the Student's t-test in SPSS version 24 software. The findings of the study showed that in the family factors component, the indicators of parental divorce and a history of suicide in the family, in the individual factors component, the indicators of the soldier's mental illness and the effects of unconventional friendships of soldiers with the opposite sex, in the economic component, the economic problems of the soldier's family and the unemployment of the soldier's parents, especially the father of the family, and finally, in the inappropriate effects of cyberspace and the media, the low religious beliefs of the soldiers have a higher priority and importance. Therefore, the necessary and sufficient attention should be paid to the indicators collected in the planning of commanders and managers.

Keywords: Suicide, self-harm, conscript, external factors, ranking

Cite this article: Shadman, A., & jamali, Z. (2025). A Psychological Conceptual Model of Altruism Based on Islamic Sources. *Military Psychology*, 16(2).
DOR 20.1001.1.25885162.1404.16.2.3.4

Publisher: Imam Hossein University.

© The Author(s).

رتبه‌بندی عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر خودکشی و خودزنی سربازان

وظیفه

سید رضا کریمی^۱ | عبدالرحمن کشوری^۲ | یاسر معرب^۳ | امیرحسین قیصری^۴

۱. استادیار گروه مهندسی ایمنی، دانشکده ایمنی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران.
۲. استادیار گروه مهندسی ایمنی، دانشکده ایمنی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران.
۳. نویسنده مسئول: استادیار گروه مهندسی ایمنی، دانشکده ایمنی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران. yassermoarab@ihu.ac.ir
۴. کارشناسی ارشد گروه مهندسی ایمنی، دانشکده ایمنی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران.

چکیده

یکی از چالش‌های اصلی که در زمینه عوامل زیان آور روانی وجود دارد و می‌تواند سلامتی نیروی انسانی را تحت تأثیر مخرب قرار دهد، بحث خودزنی و خودکشی است. هدف اصلی این پژوهش رتبه‌بندی عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر خودکشی و خودزنی سربازان وظیفه می‌باشد. پژوهش از نوع تحلیلی و مقطعی است. جامعه آماری شامل فرماندهان، فرماندهان یگان قرارگاه، نیروی انسانی پایور، ایمنی و اقدامات تأمینی و سلامت و دفاع زیستی شاغل در یکی از رده‌های نظامی می‌باشند. حجم نمونه برابر با ۸۶ نفر بوده که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده‌اند. روایی گویه‌های پرسشنامه با روش CVI ارزیابی شد که بیشتر از ۰/۸ بدست آمد، همچنین پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ ۰/۸ بوده که مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق ساخته به تعداد ۲۴ سوال و با مولفه‌های فردی، خانوادگی، اقتصادی و فرهنگی-اجتماعی جمع‌آوری گردید و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۴۷ بدست آمد. با توجه به اینکه داده‌های جمع‌آوری شده از نوع ناپارامتریک بود، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون تی استیودنت در نرم‌افزار SPSS ورژن ۲۴ انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد در مولفه عوامل خانوادگی به ترتیب شاخص‌های طلاق والدین و سابقه خودکشی در خانواده، در مولفه عوامل فردی شاخص‌های بیماری‌های روحی و روانی سرباز و تأثیرات دوستی‌های نامتعارف سربازان با جنس مخالف، در مولفه اقتصادی مشکلات اقتصادی خانواده سربازان و بیکاری والدین سربازان به‌ویژه پدر خانواده، در آخر مولفه تأثیرات نامناسب فضای مجازی و رسانه‌ها کم بودن اعتقادات مذهبی سربازان از اولویت و اهمیت بالاتری برخوردار است. بنابراین بایستی توجه لازم و کافی به شاخص‌های احصاء شده در برنامه‌ریزی‌های فرماندهان و مدیران صورت پذیرد.

کلیدواژه‌ها: خودکشی، خودزنی، سرباز وظیفه، عوامل برون‌سازمانی، رتبه‌بندی

استناد: شادمان، آرش، & جمالی، زینب. (۱۴۰۴). مدل مفهومی روان‌شناختی ایثار بر اساس منابع اسلامی. روانشناسی

نظامی، ۱۶(۲). 3.4.16.1404.125885162.1001.20 DOR

سال و شماره

سال ۱۶، پیاپی: ۶۴
زمستان ۱۴۰۴
صص: ۶۹-۸۹

نوع مقاله

مقاله پژوهشی

سابقه مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۰۶
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۲۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۵/۲۷
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۲۶

شابا چاپی و الکترونیکی

شابا چاپی: ۵۱۶۲-۲۵۸۸
الکترونیکی: ۵۱۷۳-۲۶۴۵

نویسنندگان.

ناشر: دانشگاه جامع امام

حسین (ع).

OPEN ACCESS

مقدمه و بیان مسئله

خودکشی مختص زمان حال نیست و از دیرباز این عمل وجود داشته است و روزبه‌روز گسترده‌تری آن در سراسر جهان بیشتر می‌شود و هیچ ملتی از انجام این عمل به‌دور نیست. در مقام تعریف، خودکشی به معنای آسیب‌رساندن به خود باهدف از بین‌بردن زندگی و حیات خویش است (بکر و همکاران^۱، ۲۰۱۸) و در جایی دیگر نیز آن را فعلی آگاهانه در جهت صدمه وارد کردن به خود که منجر به مرگ شود تعریف نموده‌اند (صدری دمیرچی و صمدی فرد، ۱۳۹۷). این کلمه در زبان انگلیسی برای اولین بار در سال ۱۶۴۲ میلادی و بر پایه و به ترتیب به معنای خود^۲ و کشتن^۳ ابداع گردید. در پژوهش‌ها خودکشی را از دو جنبه مورد مطالعه قرار می‌دهند از یک منظر افکار و دیگری از منظر اقدام است (مورتیر و همکاران^۴، ۲۰۱۸). افکار خودکشی به باورهایی گفته می‌شود که فرد در مورد کشتن خودش دارد که از برنامه‌ریزی دقیق برای خودکشی تا یک احساس قابل ملاحظه را در برمی‌گیرد؛ اما شامل اقدام نهایی نمی‌شود (سیدصالحی و حاتمی، ۱۳۹۵). یکی از رفتارهای خودکشی گرا، افکار خودکشی است که پیش‌بینی‌کننده مهمی در خودکشی کامل است (حاتمی، ۱۳۹۴). در افکار خودکشی، شخص به صورت مرتب به آن فکر کرده و به‌نوعی آن را در ذهن خویش بالا و پایین کرده و به‌نوعی پرورش می‌دهد. این اندیشه‌ها از بیهوده‌ترین و یا گنگ‌ترین افکار شروع و به یک خودکشی کامل ختم می‌شود (نم و همکاران^۵، ۲۰۱۸) و مواردی نیز وجود دارد که این اندیشه‌ها هیچ‌گاه به مقام عمل نمی‌رسد. درواقع، این افکار همه به‌نوعی به یک‌سو ختم می‌شوند و آن نابودی خویش است (آرون و همکاران^۶، ۲۰۱۷). آمارها نشان داده است کسانی که رفتارهای پرخطری مثل پرخاشگری، فرار از خانواده و مصرف الکل و مواد مخدر در کارنامه زندگی خود دارا هستند بیشتر در معرض افکار خودکشی و اقدام به آن قرار دارند (هورگان و همکاران^۷، ۲۰۱۸). اقدام به خودکشی در ماده ۶۳۷ قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲) همچنان جرم انگاری شده و

1. Becker & et al
2. SUI
3. CADER
4. Mortier & et al
5. Nam & et al
6. Arun & et al
7. Horgan & et al

مرتکب آن به حبس تعزیری درجه شش (تا دو سال) محکوم می شود. این در حالی است که سازمان جهانی بهداشت و ادبیات جرم شناسی پیشگیرانه، جرم انگاری اقدام به خودکشی را نه تنها فاقد اثر بازدارنده، بلکه دارای آثار معکوس (افزایش انگ اجتماعی، کاهش کمک جویی و تداوم چرخه خودکشی) می دانند (رنجبر، ۱۴۰۴).

خودزنی به معنی این است که فرد از روی آگاهی و به عمد به اعضاء و جوارح خود صدمه بزند البته به گونه ای که به مرگ او منجر نشود و آثار این عمل تا مدت ها و حتی تا پایان عمر در بدن او باقی بماند. رایج ترین نوع خودزنی زخمی کردن یک یا چند عدد از اندام ها و اعضای بدن به خصوص پوست با یک شیء برنده و تیز است. از انواع دیگر آن می توان به موارد ذیل اشاره نمود: خراش انداختن، سوزاندن، پریدن جلوی خودرو به منظور وارد آمدن صدمه یا کچل کردن سر و یا تیراندازی به خود. از روش مجروح سازی و پارگی یکی از بافت های بدن به عنوان خودزنی و از کسانی که اقدام به این عمل خودزنی می کنند تحت عنوان خودزن^۱ یاد می شود (اعظمی و همکاران، ۱۳۸۵). در ایران آمار دقیقی از خودکشی نیروهای نظامی به دلایل متعددی از جمله محرمانه بودن در دست نیست؛ ولی در جامعه ایران آمارهای کشوری نشان می دهند که خودکشی در ایران پایین تر از جوامع غربی بوده و نسبت به کشورهای خاورمیانه بالاتر می باشد (قادری و نظری، ۱۳۹۸). آمارهای غیررسمی حکایت از بروز خودکشی به میزان ۹ در یک صد هزار نفر دارد. در یک مطالعه که در سال ۱۳۹۶ انجام شده دریافتند که میزان شیوع افکار خودکشی در میان سربازان بین ۵/۸ تا ۲۸/۴ درصد است (باختر و رضاییان، ۱۳۹۶) بنابراین نیاز است توجه ویژه به این مسئله صورت پذیرد چراکه جان هریک از انسان ها و در واقع نیروی انسانی سازمان از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

خودکشی سربازان وظیفه در نیروهای مسلح یکی از مسائل جدی و پیچیده ای است که به دلیل تأثیرات عمیق بر سلامت روان، انضباط نظامی، و کارایی سازمانی، نیازمند توجه ویژه است. این پدیده نه تنها به عنوان یک مشکل فردی، بلکه به عنوان یک چالش سازمانی و اجتماعی مطرح است که می تواند پیامدهای گسترده ای برای نیروهای مسلح، خانواده های سربازان، و جامعه به همراه داشته باشد. خودکشی در میان سربازان وظیفه به عوامل متعددی از جمله فشارهای روانی، شرایط

1. Self wife

محیطی خدمت، عوامل برون‌سازمانی (مانند مشکلات خانوادگی، دوری از خانواده، و فشارهای اجتماعی)، و عوامل درون‌سازمانی (مانند فشارهای فرماندهان، شرایط سخت خدمت، و عدم انسجام گروهی) مرتبط است؛ بنابراین خودکشی یکی از پدیده‌های تأسف باری است که دارای ابعاد شناخته شده بیولوژیکی، روانی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است (سیدصالحی و حاتمی، ۱۳۹۵).

بر اساس مطالعات، میزان خودکشی در میان سربازان وظیفه در ایران به طور قابل توجهی تحت تأثیر عوامل برون‌سازمانی مانند مشکلات خانوادگی (۳۶٫۷٪)، دوری از خانواده، و ناامیدی اجتماعی قرار دارد (نوری و همکاران، ۱۴۰۱). همچنین، عواملی مانند تبعیض در محل خدمت، نگرش منفی جامعه، و انزوای اجتماعی به‌ویژه در سربازان غیربومی، خطر افکار و رفتار خودکشی را افزایش می‌دهد (رستمی و همکاران، ۱۴۰۱). از سوی دیگر، عوامل درون‌سازمانی مانند فقدان حمایت روانی، برنامه‌های آموزشی ناکافی برای مدیریت استرس، و فشارهای ناشی از محیط نظامی نیز نقش مهمی در این مسئله دارند.

عدم وجود غربالگری روانی مؤثر پیش از خدمت، کمبود خدمات مشاوره‌ای در پادگان‌ها، و ناکافی بودن برنامه‌های پیشگیری از خودکشی از جمله چالش‌های سازمانی هستند که این مشکل را تشدید می‌کنند. این عوامل در کنار استرس‌های ناشی از خدمت اجباری که اغلب با محدودیت‌های مالی، اجتماعی، و عاطفی همراه است، سربازان را در معرض آسیب‌های روانی جدی قرار می‌دهد. خودکشی نه تنها منجر به ازدست‌رفتن جان سربازان می‌شود، بلکه بر روحیه سایر سربازان، اعتماد عمومی به نهادهای نظامی، و کارایی عملیاتی نیروها تأثیر منفی می‌گذارد. بررسی مطالعات و پیشینه‌های تحقیق نشان می‌دهد که مطالعه جامعی بین عوامل مؤثر برون‌سازمانی و خودکشی سربازان انجام نشده است، در ادامه به برخی از مهم‌ترین پیشینه‌های پژوهش اشاره می‌گردد:

طاهری و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان مقایسه سیستم‌های مغزی رفتاری در سربازان دارای تشخیص اختلال یا صفات شخصیت مرزی با سربازان سالم را انجام دادند. جامعه آماری اول پژوهش شامل کلیه سربازان مراجعه‌کننده به یک بیمارستان نظامی روان پزشکی بود که دارای تشخیص اختلال یا صفات شخصیت مرزی بودند و جامعه آماری دوم متشکل از سربازان فاقد

تشخیص و سالم به لحاظ روان‌شناختی بودند. حجم نمونه در هر گروه ۱۰۶ نفر بود. کارخانه و همکاران (۱۳۹۶) اثربخشی سایکودراما بر تاب‌آوری سربازان دارای گرایش به خودکشی را مطالعه کردند. یافته‌ها نشان داد که کاربرد روش سایکودراما بر میزان گرایش به افکار خودکشی و تاب‌آوری سربازان مؤثر است و موجب کاهش گرایش به خودکشی و افزایش میزان تاب‌آوری سربازان شده است. شفائی مقدم و نیازی (۱۳۹۹) تبیین مدل روانی - اجتماعی رفتار خودکشی سربازان با تأکید بر افسردگی و انسجام گروهی را بررسی کردند. براساس یافته‌های پژوهش بین انسجام گروهی سربازان و همچنین افسردگی با رفتار خودکشی بین آنان همبستگی معنادار وجود دارد. لاگت و همکاران^۱ (۲۰۰۶) در مقاله خود به بررسی شخصیت و تکرار اقدام به خودکشی در افراد وابسته نوجوانان و جوانان پرداختند این مطالعه ویژگی‌های شخصیتی افراد مبتلا به اختلالات وابستگی را که قبلاً اقدام به خودکشی کرده بودند، مقایسه کرد در این پژوهش جمعیتی از افراد مختلف در کشورهای نظیر فرانسه، بلژیک و سوئیس به کار گرفته شدند، میانگین سنی افراد حاضر ۲۷/۳ بود. ویل کاکس و همکاران^۲ (۲۰۱۸) در مقاله خود به بررسی شیوع و پیش‌بینی افکار، برنامه‌ها و تلاش‌های خودکشی مداوم دانشجویان در دوران دانشگاه پرداختند چراکه خودکشی دومین علت مرگ در بین دانشجویان آمریکا بود. این آمار به گونه‌ای بود که حدود ۱۱۰۰ دانشجو هر ساله با اقدام به خودکشی جان خود را از دست می‌دادند. کواواک و همکاران^۳ (۲۰۱۸) در مقاله خود به بررسی رابطه بین خشونت خانگی علیه زنان و ریسک خودکشی پرداختند هدف این پژوهش بررسی این بود که آیا بین خشونت خانگی و خودکشی رابطه‌ای وجود دارد یا خیر. پارولا و همکاران^۴ (۲۰۲۴) به جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل سوابق بیماران فنلاندی در مورد بیماران دچار سوختگی ناشی از خودزنی و خودآزاری در سطح ملی در بازه زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ پرداختند و تمرکز تحقیق بر این بود که نفراتی می‌بایست انتخاب شوند که به خود آسیب رسانده بودند.

عوامل برون‌سازمانی در خودکشی سربازان وظیفه به دلیل تأثیر عمیق محیط اجتماعی، خانوادگی و فرهنگی بر سلامت روان آن‌ها از اهمیت بالایی برخوردارند. این عوامل شامل

1. Laget & et al
2. Wilcox & et al
3. Kavak & et al
4. Puroala & et al

مشکلات خانوادگی، دوری از خانواده، شرایط اقتصادی، نگرش منفی جامعه نسبت به سربازان می‌شوند که می‌توانند استرس روانی را تشدید کرده و خطر افکار و رفتار خودکشی را افزایش دهند. در ادامه به برخی از این عوامل و اهمیت آن‌ها اشاره می‌شود: مشکلات خانوادگی، مانند تعارضات یا عدم حمایت عاطفی، از عوامل اصلی خودکشی و خودزنی در سربازان شناسایی شده‌اند. مطالعه‌ای نشان داد که ۳۶٫۷٪ از موارد خودکشی و خودزنی در سربازان به مشکلات خانوادگی مرتبط است (نوری و همکاران، ۱۴۰۱). سربازان غیربومی که از خانواده و محل سکونت خود دور هستند، به دلیل عدم دسترسی به مرخصی‌های منظم و دوری از شبکه‌های حمایتی، بیشتر در معرض افکار خودکشی قرار دارند. پژوهشی نشان داد که سربازان غیربومی به‌طور معنی‌داری افکار خودکشی بیشتری نسبت به سربازان بومی دارند (رستمی و همکاران، ۱۴۰۱). نگرش منفی جامعه به سربازان، مانند تحقیر یا تبعیض در محل خدمت، می‌تواند فشار روانی را افزایش دهد. گزارش‌ها نشان می‌دهند که تبعیض در تعیین محل خدمت و آزار توسط سربازان ارشد از عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر خودکشی هستند (اصغرزاده، ۱۳۷۹). مطالعه‌ای نشان داد که انسجام گروهی با رفتار خودکشی رابطه معکوس دارد و تقویت روابط بین‌فردی می‌تواند این خطر را کاهش دهد (کارخانه و همکاران، ۱۳۹۶).

نظریه استرس - آسیب‌پذیری^۱ در ابتدا توسط زوین و اسپرینگ^۲ در سال ۱۹۷۷ برای توضیح علل اختلالات روانی، به‌ویژه اسکیزوفرنی، ارائه شد. این نظریه بعدها به‌طور گسترده برای تحلیل سایر مسائل روان‌شناختی، از جمله خودکشی و رفتارهای خودزنی، به کار گرفته شد. در این مدل، تعامل بین استرس‌های محیطی و آسیب‌پذیری‌های زیستی، روانی، یا اجتماعی به‌عنوان عامل اصلی بروز مشکلات روان‌شناختی در نظر گرفته می‌شود. نظریه استرس-آسیب‌پذیری بیان می‌کند که خودکشی یا رفتارهای خودزنی نتیجه تعامل بین عوامل استرس‌زای محیطی و آسیب‌پذیری‌های فردی است. عوامل استرس‌زا شامل فشارهای خارجی (مانند مشکلات خانوادگی، اقتصادی، یا اجتماعی) هستند، در حالی که آسیب‌پذیری‌های فردی شامل ویژگی‌های روان‌شناختی، ژنتیکی، یا تجارب گذشته است که فرد را در برابر این استرس‌ها شکننده‌تر می‌کند. این نظریه بر این ایده تأکید دارد که خودکشی زمانی رخ می‌دهد که استرس‌های محیطی از ظرفیت مقابله‌ای فرد فراتر

1. Stress-Vulnerability Model

2. Zubin & Spring

روند. این نظریه برای تحلیل سؤالات تحقیق مناسب است، زیرا هر یک از مؤلفه‌های خانوادگی، فردی، اقتصادی، و فرهنگی-اجتماعی می‌توانند به‌عنوان منابع استرس‌زا یا عوامل تشدیدکننده آسیب‌پذیری در نظر گرفته شوند. در زیر، توضیح مختصری از کاربرد این نظریه ارائه می‌شود:

۱. مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مؤلفه خانوادگی نظریه استرس - آسیب‌پذیری در این زمینه، مشکلات خانوادگی (مانند تعارضات، طلاق، یا فقدان حمایت عاطفی) را به‌عنوان استرس‌زاهای محیطی شناسایی می‌کند که می‌توانند با آسیب‌پذیری‌های فردی (مانند افسردگی یا اضطراب) تعامل کرده و خطر خودکشی را افزایش دهند. مطالعه‌ای نشان داد که ۳۶٫۷٪ از موارد خودکشی و خودزنی سربازان به مشکلات خانوادگی مرتبط است (نوری و همکاران، ۱۴۰۱).

۲. مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مؤلفه فردی این نظریه ویژگی‌های فردی مانند اختلالات روانی (افسردگی، اضطراب)، سابقه خودکشی، یا کمبود مهارت‌های مقابله‌ای را به‌عنوان عوامل آسیب‌پذیری در نظر می‌گیرد. استرس‌های محیطی نظامی (مانند فشار خدمت) می‌توانند این آسیب‌پذیری‌ها را تشدید کرده و به خودکشی منجر شوند. برای مثال، افسردگی به‌عنوان یک عامل کلیدی در رفتار خودکشی سربازان شناسایی شده است (کارخانه و همکاران، ۱۳۹۶).

۳. مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مؤلفه اقتصادی در چارچوب این نظریه، مشکلات اقتصادی (مانند فقر، بیکاری پس از خدمت، یا بدهی) به‌عنوان استرس‌زاهای محیطی عمل می‌کنند که با آسیب‌پذیری‌های فردی (مانند ناامیدی یا احساس بی‌ارزشی) ترکیب شده و خطر خودکشی را افزایش می‌دهند. منابع نشان می‌دهند که مشکلات اقتصادی از عوامل کلیدی در خودکشی سربازان هستند.

۴. مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مؤلفه فرهنگی - اجتماعی نظریه استرس - آسیب‌پذیری، عوامل فرهنگی - اجتماعی مانند نگرش منفی جامعه، تبعیض، یا انزوای اجتماعی را به‌عنوان استرس‌زاهای محیطی در نظر می‌گیرد که می‌توانند با آسیب‌پذیری‌های فردی (مانند احساس طردشدگی) تعامل کنند. برای مثال، انسجام

گروهی پایین در محیط نظامی با افزایش رفتار خودکشی مرتبط است (شفائی مقدم و نیازی، ۱۳۹۹).

نظریه استرس - آسیب‌پذیری به دلیل جامع بودن و توانایی توضیح تعامل بین عوامل مختلف (فردی و محیطی) برای تحلیل خودکشی سربازان وظیفه مناسب است. این نظریه امکان بررسی هم‌زمان مؤلفه‌های خانوادگی، فردی، اقتصادی، و فرهنگی - اجتماعی را فراهم می‌کند و به طراحی مداخلات پیشگیرانه (مانند غربالگری روانی، مشاوره، و تقویت حمایت اجتماعی) کمک می‌کند.

باتوجه به این مسائل، ضرورت تدوین برنامه‌های جامع پیشگیری از خودکشی، شامل غربالگری روانی، ارائه خدمات مشاوره‌ای، تقویت حمایت‌های اجتماعی، و بهبود شرایط خدمت، بیش‌ازپیش احساس می‌شود. این برنامه‌ها باید با در نظر گرفتن عوامل برون‌سازمانی طراحی شوند تا بتوانند به طور مؤثر از بروز خودکشی در میان سربازان وظیفه پیشگیری کنند.

کدام عوامل خارج از کنترل مستقیم نیروی نظامی (مانند وضعیت اقتصادی خانواده، محیط اجتماعی، فرهنگ محلی، دسترسی به رسانه‌ها، حمایت خانوادگی، آسیب‌های روانی قبلی و غیره) بیشترین تأثیر را بر وقوع رفتارهای خودکشی و خودزنی در سربازان وظیفه دارند و چگونه می‌توان آن‌ها را بر اساس درجه اهمیت رتبه‌بندی کرد؟

سؤالات پژوهش

- ۱- مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مولفه خانوادگی چیست؟
- ۲- مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مولفه فردی چیست؟
- ۳- مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مولفه اقتصادی چیست؟
- ۴- مهم‌ترین شاخص‌های مؤثر بر خودکشی و خودزنی در مولفه فرهنگی - اجتماعی چیست؟

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش تحلیلی - مقطعی است که در آن عوامل بیرونی مؤثر بر خودکشی و خودزنی سربازان وظیفه را مورد بررسی قرار می‌دهد. جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه ۱۱۰ نفر از فرماندهان و کسانی که در به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم با پایوران

وظیفه در ارتباط می‌باشند انتخاب شدند. با توجه به تعداد جامعه آماری و به دلیل حساسیت موضوع، ملاحظات اخلاقی (حفظ محرمانگی، استفاده از کدها به جای نام، دسترسی با اجازه و رضایت آگاهانه) از روش نمونه‌گیری گلوله برفی استفاده شد و ۸۶ نفر حجم نمونه انتخاب شد. برای تدوین ادبیات موضوع و مباحث نظری تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای اقدام گردید. بدین صورت که با مطالعه متون، مقالات، کتب و منابع مربوط به عوامل مؤثر بر خودکشی و خودزنی موردنیاز با استفاده از روش فیش‌برداری جمع‌آوری گردید و سپس با استفاده از پرسشنامه نظریات کارشناسان جمع‌آوری و موردسنجش قرار گرفت که هر یک از این روش‌ها به تفکیک بیان می‌شود. برای جمع‌آوری اطلاعات میدانی در خصوص پاسخ‌سؤالات تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. سنجش روایی در مرحله اول مورد تأیید قرار گرفت که در آن سؤالات پرسشنامه عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر خودکشی و خودزنی ارزیابی شد. منظور از روایی این است که مقیاس و محتوای ابزار یا سؤالات مندرج در ابزار دقیقاً متغیرها و موضوع مورد مطالعه را بسنجد. برای نیل به این اهداف (روایی ابزار) به ترتیب مراحل زیر اقدام شد. روایی ابزار با بهره‌گیری از روش اعتبار صوری و با مراجعه به ۱۰ نفر از نخبگان همه سؤالات مورد تأیید قرار گرفت. شاخص روایی محتوایی یا CVI برای سنجش روایی پرسشنامه‌ها استفاده می‌شود. این شاخص توسط والتز و باسل ارائه شده است. برای محاسبه CVI از متخصصان و کارشناسان خواسته می‌شود میزان مرتبط بودن هر گویه را با طیف چهارقسمتی که در زیر آورده شده مشخص کنند:

(۱) غیر مرتبط	(۲) نیاز به بازبینی اساسی
(۳) مرتبط اما نیاز به بازبینی	(۴) کاملاً مرتبط
نتایج روایی به این صورت مورد تحلیل قرار گرفتند:	
$CVI < 0/7$	گویه رد می‌شود
$CVI < 0/79 > ۷/۰$	باید بازبینی گردد
$CVI > 0/79$	گویه مورد تأیید است

با استفاده از نتایج حاصله مشخصی شد که CVI گویه‌های پرسشنامه همه بالای ۰/۸ بوده و مورد تأیید قرار گرفتند. نتایج پایایی ۲۳ سوال ۰/۹۰۸ بدست آمد. برای ارزیابی وضعیت نرمال بودن متغیرهای مورد مطالعه از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده شده است. بر اساس نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای متغیر «عوامل برون‌سازمانی» با تعداد نمونه ۲۳ و سطح معناداری ۰/۶۹۸ گزارش شده است. از آنجا که سطح معناداری بسیار بیشتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر نرمال بودن داده‌ها تایید می‌شود؛ بنابراین توزیع داده‌ها نرمال است. این نتیجه نشان می‌دهد که داده‌ها از توزیع نرمال پیروی می‌کنند و برای تحلیل آن‌ها باید از آزمون‌های پارامتریک (آزمون تی استیودنت) استفاده شود تا نتایج معتبر و قابل اتکا باشند.

یافته‌ها

در بررسی عوامل برون‌سازمانی مؤثر بر وضعیت سربازان، نتایج نشان داد که این دسته از متغیرها نقش قابل توجهی در شکل‌گیری شرایط روانی، اجتماعی و اقتصادی آنان دارند. داده‌های به‌دست آمده بیانگر آن است که میانگین رتبه‌ها در سطحی نسبتاً بالا قرار گرفته و خانواده، شرایط فردی و اقتصادی بیشترین سهم را در مقایسه با سایر عوامل دارند. همچنین آزمون‌های آماری تفاوت معناداری میان اثرگذاری این عوامل نشان دادند که بیانگر اهمیت واقعی و غیرتصادفی آن‌هاست. بنابراین می‌توان گفت عوامل بیرونی، به‌ویژه خانواده و اقتصاد، از مهم‌ترین زمینه‌های اثرگذار بر وضعیت سربازان محسوب می‌شوند و باید در سیاست‌های حمایتی و برنامه‌های آموزشی مورد توجه ویژه قرار گیرند.

جدول ۱. اولویت بندی کل عوامل تاثیرگذار برون سازمانی

رتبه میانگین	عوامل برون سازمانی	ردیف
20/52	بیماری‌های روحی و روانی سرباز	۱
17/47	دوستی‌های نامتعارف سربازان با جنس مخالف (شکست عشقی و..)	۲
16/99	طلاق والدین	۳
15/69	تأثیرات نامناسب فضای مجازی و رسانه‌ها	۴
15/05	سابقه خودکشی در خانواده	۵
14/44	ناآگاهی خانواده‌ها نسبت به چگونگی فرزند پروری	۶
14/25	کم بودن اعتقادات مذهبی سربازان	۷
14/10	پایین بودن اعتقادات مذهبی در خانواده	۸
13/88	مشکلات اقتصادی خانواده سربازان	۹
13/60	اعتیاد والدین	۱۰
12/99	درون‌گرایی سربازان (غالباً کم حرفه، بیشتر وقت‌ها تنهایی رو ترجیح می‌دهد، ارتباط بالایی با دیگران ندارد، کمتر هیجان‌ش بروز می‌دهد، بیشتر شنونده است و ...)	۱۱
12/92	بیکاری والدین سربازان به‌ویژه پدر خانواده	۱۲
12/13	فرهنگ نامناسب محل سکونت سرباز (محل زندگی)	۱۳
11/84	محیط اجتماعی نامناسب محل سکونت سرباز	۱۴
11/21	بیکاری سربازان	۱۵
11/20	پدرخوانده یا مادرخوانده سربازان	۱۶
8/83	پایین بودن سطح تحصیلات و فرهنگ خانوادگی	۱۷
8/18	تک‌فرزندی خانواده‌ها	۱۸

جدول ۱. اولویت بندی کل عوامل تاثیرگذار برون‌سازمانی

رتبه میانگین	عوامل برون سازمانی	ردیف
6/68	محدودیت‌های جسمی سربازان	۱۹
6/37	پایین بودن تحصیلات سربازان	۲۰
6/06	برونگرایی سربازان (غالباً پرحرف، ارتباط بالایی با دیگران دارد، دوست دار دیگران به صحبتش گوش بدن، تشویق دیگران به او انرژی می‌دهد و ...)	۲۱
6/02	تحصیلات سربازان	۲۲
5/55	قومیت سرباز	۲۳

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که میان عوامل برون‌سازمانی مؤثر، تفاوت معناداری از نظر اهمیت و تأثیرگذاری وجود دارد. مقدار مربع کای محاسبه شده ($\chi^2 = 793/509$) با درجه آزادی ۲۲ و سطح معناداری (Sig = 0/000) نشان می‌دهد که رتبه‌بندی عوامل از نظر آماری معنادار بوده و توزیع پاسخ‌ها تصادفی نیست. بنابراین می‌توان با اطمینان علمی به تفسیر و اولویت‌بندی عوامل پرداخت. بیشترین رتبه میانگین به بیماری‌های روحی و روانی سربازان (20/52) اختصاص یافته است که نشان‌دهنده نقش تعیین‌کننده سلامت روان پیش از خدمت در بروز پیامدهای پرخطر می‌باشد. این یافته مؤید آن است که مشکلات روان‌شناختی درمان‌نشده، حتی اگر منشأ آن خارج از سازمان باشد، می‌تواند در شرایط استرس‌زای خدمت سربازی تشدید شود.

در رتبه‌های بعد، دوستی‌های نامتعارف با جنس مخالف و شکست‌های عاطفی (17/47) و طلاق والدین (16/99) قرار دارند که بیانگر نقش پررنگ ناپایداری روابط عاطفی و خانوادگی در افزایش آسیب‌پذیری روانی سربازان است. این نتایج نشان می‌دهد که اختلال در نظام عاطفی - خانوادگی، از عوامل کلیدی خطر محسوب می‌شود. عواملی نظیر تأثیرات نامناسب فضای مجازی و رسانه‌ها (15/69)، سابقه خودکشی در خانواده (15/05) و ناآگاهی خانواده‌ها از شیوه‌های صحیح فرزندپروری (14/44) در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. این امر بیانگر آن است که الگوپذیری رفتاری، انتقال بین‌نسلی آسیب‌ها و ضعف مهارت‌های تربیتی خانواده، نقش غیرمستقیم اما مؤثری در شکل‌گیری رفتارهای پرخطر دارند. از سوی دیگر، کم بودن اعتقادات مذهبی

سربازان (۲۵/۱۴) و خانواده‌ها (۱۴/۱۰) نیز در نیمه بالایی جدول قرار گرفته که نشان‌دهنده کارکرد بازدارنده باورهای مذهبی و ارزشی در مواجهه با فشارهای روانی است. عوامل اقتصادی خانوادگی از جمله مشکلات اقتصادی (۱۳/۸۸)، اعتیاد والدین (۱۳/۶۰) و بیکاری والدین به‌ویژه پدر (۱۲/۹۲) جایگاه قابل توجهی دارند. این نتایج بیان می‌کند که ناامنی اقتصادی و اختلال در نقش‌های خانوادگی می‌تواند فشار روانی مضاعفی بر سربازان وارد کند. همچنین فرهنگ و محیط اجتماعی نامناسب محل سکونت سرباز (۱۳/۱۲ و ۸۴/۱۱) از دیگر عوامل مؤثر هستند که بر نقش زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی در شکل‌گیری رفتارها تأکید دارد. عواملی نظیر درون‌گرایی (۱۲/۹۹) در مقایسه با برون‌گرایی (۶/۰۶) رتبه بالاتری کسب کرده‌اند که نشان می‌دهد انزوای اجتماعی و محدود بودن شبکه تعاملات می‌تواند نسبت به ویژگی‌های برون‌گرایانه خطرناک‌تر باشد. در مقابل، عواملی مانند سطح تحصیلات سربازان (۳۷/۶ و ۰۲/۶)، قومیت (۵/۵۵) و تک‌فرزند (۸/۱۸) پایین‌ترین رتبه‌ها را به خود اختصاص داده‌اند که بیانگر تأثیر محدود این متغیرها در مقایسه با عوامل روانی، عاطفی و خانوادگی است.

جدول ۲. تعیین اولویت اثرگذاری عوامل فردی

رتبه میانگین	عوامل فردی
4/53	بیماری‌های روحی و روانی سرباز
3/91	تأثیرات دوستی‌های نامتعارف سربازان با جنس مخالف (شکست عشقی و...)
3/03	درون‌گرایی سربازان غالباً کم حرفه، بیشتر وقت‌ها تنهایی رو ترجیح می‌دهد، ارتباط بالایی با دیگران ندارد، کمتر هیجانش بروز می‌دهد، بیشتر شنونده است و ...
1/81	محدودیت‌های جسمی سربازان
1/72	برونگرایی سربازان (غالباً پر حرفه، ارتباط بالایی با دیگران دارد، دوست دارد دیگران به صحبتش گوش بدن، تشویق دیگران به او انرژی می‌دهد و ...)

نتایج جدول ۲ عوامل فردی را نشان می‌دهد که میان متغیرهای بررسی شده، تفاوت معناداری از نظر میزان تأثیرگذاری وجود دارد. مقدار مربع کای $244/622$ با درجه آزادی ۴ و سطح معناداری $(Sig = 0/000)$ ، بیانگر آن است که اولویت‌بندی عوامل فردی از نظر آماری معنادار بوده و پاسخ‌ها دارای الگوی مشخص و غیرتصادفی هستند. بر این اساس، تفسیر رتبه میانگین‌ها از اعتبار آماری کافی برخوردار است. بالاترین رتبه میانگین به بیماری‌های روحی و روانی سربازان $(4/53)$ اختصاص یافته است که نشان‌دهنده نقش محوری سلامت روان فرد در آسیب‌پذیری روانی و رفتاری سربازان می‌باشد. این یافته تأکید می‌کند که وجود اختلالات اضطرابی، افسردگی یا سایر مشکلات روان‌شناختی، زمینه‌ساز بروز رفتارهای پرخطر در شرایط پرفشار خدمت نظامی است. رتبه دوم، تأثیر دوستی‌های نامتعارف با جنس مخالف و تجربه شکست‌های عاطفی $(3/91)$ قرار دارد. این متغیر نشان می‌دهد که بحران‌های عاطفی حل‌نشده می‌توانند تعادل هیجانی سربازان را مختل کرده و توان سازگاری روانی آنان را کاهش دهند. متغیر درون‌گرایی سربازان $(3/03)$ در جایگاه سوم قرار گرفته است. این نتیجه بیانگر آن است که سربازان درون‌گرا، به دلیل تمایل بیشتر به انزوا، بیان کمتر هیجانات و شبکه ارتباطی محدودتر، در مواجهه با فشارهای روانی آسیب‌پذیرتر از سایرین هستند. این ویژگی می‌تواند مانع از جست‌وجوی حمایت اجتماعی و بیان مشکلات شود. در مقابل، برون‌گرایی سربازان $(1/72)$ رتبه پایینی را به خود اختصاص داده که نشان می‌دهد ویژگی‌های برون‌گرایانه نظیر تعامل اجتماعی بالا، ابراز هیجانات و دریافت حمایت اجتماعی، نقش محافظتی نسبی در برابر آسیب‌ها ایفا می‌کند. عامل محدودیت‌های جسمی سربازان $(1/81)$ با رتبه‌ای نسبتاً پایین‌تر قرار دارد که نشان‌دهنده آن است که مشکلات جسمانی به‌تنهایی، در مقایسه با عوامل روانی و عاطفی، تأثیر کمتری بر آسیب‌پذیری فردی دارند. با این حال، این عامل می‌تواند در تعامل با سایر متغیرهای روانی اثر تشدیدکننده داشته باشد.

جدول ۳. تعیین اولویت اثرگذاری عوامل اقتصادی

رتبه میانگین	عوامل اقتصادی
2/19	مشکلات اقتصادی خانواده سربازان
2/01	بیکاری والدین سربازان به‌ویژه پدر خانواده
1/80	بیکاری سربازان

بر اساس نتایج جدول ۳، میانگین رتبه‌ها به این صورت است: مشکلات اقتصادی خانواده سربازان با میانگین ۱۹/۲ در اولویت نخست قرار دارد، سپس بیکاری والدین سربازان به‌ویژه پدر خانواده با میانگین ۰۱/۲ در جایگاه دوم است و در نهایت بیکاری خود سربازان با میانگین ۸۰/۱ کمترین اولویت را دارد. این اختلاف میانگین‌ها نشان می‌دهد فشار اقتصادی خانواده و بیکاری والدین تأثیر بیشتری بر وضعیت روانی و اجتماعی سربازان دارند. همچنین آزمون مربع کای (۱۲/۳۳۰) با درجه آزادی ۲ و سطح معناداری (۰/۰۰۲) تأیید می‌کند که این تفاوت‌ها از نظر آماری معنادار بوده و صرفاً ناشی از تصادف نیست، بلکه واقعاً شدت اثرگذاری عوامل اقتصادی متفاوت است.

جدول ۴. تعیین اولویت اثرگذاری عوامل خانوادگی

رتبه میانگین	عوامل خانوادگی
6/09	طلاق والدین
5/33	سابقه خودکشی در خانواده
5/12	ناآگاهی خانواده‌ها نسبت به چگونگی فرزند پروری
4/97	پایین بودن اعتقادات مذهبی در خانواده
4/79	اعتیاد والدین
3/87	پدرخوانده یا مادرخوانده سربازان
3/01	پایین بودن سطح تحصیلات و فرهنگ خانوادگی
2/83	تک‌فرزندی خانواده‌ها

میانگین رتبه‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد طلاق والدین (6/09) بیشترین اثرگذاری را بر وضعیت سربازان دارد و به‌عنوان مهم‌ترین عامل خانوادگی شناخته می‌شود. پس از آن، سابقه خودکشی در خانواده (5/33) و ناآگاهی خانواده‌ها نسبت به چگونگی فرزندپروری (5/12) در جایگاه‌های دوم و سوم قرار دارند که بیانگر نقش جدی بحران‌های روانی و ضعف مهارت‌های تربیتی در خانواده‌هاست. عوامل دیگری مانند پایین بودن اعتقادات مذهبی (4/97) و اعتیاد والدین (4/79) نیز اثرگذاری قابل توجهی دارند و می‌توانند زمینه‌ساز مشکلات رفتاری و روانی سربازان شوند. در مقابل، عواملی چون پدرخوانده یا مادرخوانده بودن (3/87)، پایین بودن سطح تحصیلات و فرهنگ خانوادگی (3/01) و تک‌فرزندی خانواده‌ها (2/83) کمترین اولویت را

دارند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که بحران‌های جدی خانوادگی مانند طلاق، خودکشی و اعتیاد بیش از سایر عوامل بر وضعیت سربازان تأثیرگذارند و باید در سیاست‌های حمایتی و آموزشی مورد توجه ویژه قرار گیرند.

جدول ۵. تعیین اولویت اثرگذاری عوامل فرهنگی و اجتماعی

رتبه میانگین	عوامل فرهنگی و اجتماعی
5/61	تأثیرات نامناسب فضای مجازی و رسانه‌ها
5/19	کم بودن اعتقادات مذهبی سربازان
4/69	فرهنگ نامناسب محل سکونت سرباز (که در آن زندگی می‌کند)
4/57	محیط اجتماعی نامناسب محل سکونت سرباز (که در آن زندگی می‌کند)
2/75	پایین بودن تحصیلات سربازان
2/65	بالا بودن تحصیلات سربازان
2/55	قومیت سرباز

میانگین رتبه‌ها در جدول ۵ نشان می‌دهد تأثیرات نامناسب فضای مجازی و رسانه‌ها (5/61) بیشترین اثرگذاری را بر وضعیت سربازان دارند و به‌عنوان مهم‌ترین عامل فرهنگی و اجتماعی شناخته می‌شوند. پس از آن، کم بودن اعتقادات مذهبی سربازان (5/19) و فرهنگ نامناسب محل سکونت (4/69) در جایگاه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند که بیانگر نقش پررنگ ضعف اعتقادی و محیط فرهنگی ناسالم در شکل‌گیری مشکلات رفتاری و روانی سربازان است. همچنین محیط اجتماعی نامناسب محل سکونت (4/57) نیز اثرگذاری قابل توجهی دارد. در مقابل، عواملی چون پایین بودن تحصیلات (2/75)، بالا بودن تحصیلات (2/65) و قومیت سرباز (2/55) کمترین اولویت را دارند. این یافته‌ها نشان می‌دهد که در حوزه فرهنگی و اجتماعی، بیشترین تهدید متوجه سربازان از سوی رسانه‌ها و فضای مجازی ناسالم و نیز ضعف اعتقادی و فرهنگی محیط زندگی آنان است؛ بنابراین سیاست‌های آموزشی و فرهنگی باید تمرکز ویژه‌ای بر ارتقای سواد رسانه‌ای، تقویت باورهای مذهبی و بهبود محیط فرهنگی و اجتماعی سربازان داشته باشند.

جدول ۶. تعیین اولویت اثرگذاری مؤلفه‌های تأثیر عوامل برون‌سازمانی

میانگین رتبه	عوامل برون‌سازمانی
2/90	عوامل خانوادگی
2/73	عوامل فردی
2/70	عوامل اقتصادی
1/68	عوامل فرهنگی و اجتماعی

در جدول ۶ مربع کای (۴۸/۴۸) با درجه آزادی ۳ و سطح معناداری ۰۰۰/۰ نشان می‌دهد که تفاوت میانگین رتبه‌ها از نظر آماری کاملاً معنادار است. بنابراین شدت اثرگذاری عوامل برون‌سازمانی بر وضعیت سربازان متفاوت بوده و این تفاوت‌ها تصادفی نیستند. بر اساس میانگین رتبه‌ها، عوامل خانوادگی (2/90) بیشترین اثرگذاری را بر وضعیت سربازان دارند و در اولویت نخست قرار گرفته‌اند. پس از آن، عوامل فردی (2/73) و عوامل اقتصادی (2/70) در جایگاه‌های دوم و سوم قرار دارند که نشان‌دهنده نقش مهم ویژگی‌های شخصی و شرایط اقتصادی در کنار خانواده است. در مقابل، عوامل فرهنگی و اجتماعی (1/68) کمترین اولویت را دارند و اثرگذاری کمتری نسبت به سایر عوامل نشان می‌دهند. این یافته‌ها بیانگر آن است که در میان عوامل برون‌سازمانی، خانواده همچنان مهم‌ترین نقش را در شکل‌گیری شرایط روانی و اجتماعی سربازان ایفا می‌کند و باید در سیاست‌های حمایتی و برنامه‌های آموزشی بیشترین توجه به تقویت بنیان خانواده و کاهش مشکلات خانوادگی معطوف شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان می‌دهد که عوامل روانی، عاطفی و خانوادگی بیشترین نقش را در میان عوامل برون‌سازمانی دارند، در حالی که متغیرهای دموگرافیک مانند تحصیلات و قومیت از اهمیت کمتری برخوردارند. این الگو بیانگر ضرورت تمرکز سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بر غربالگری سلامت روان، ارزیابی وضعیت خانوادگی و آموزش خانواده‌ها پیش از خدمت سربازی است. در کل می‌توان گفت که عوامل خانوادگی مانند دل‌بستگی سالم، رابطه سالم والدین، سبک فرزند پروری، وجود همبستگی در بین اعضای خانواده و رابطه سالم بین والدین و فرزندان و

سلامت روان والدین باعث می‌شود که فرد در بستری از ارتباطات سالم و با روش‌های درست رشد یافته و با فراگیری مهارت‌های حل مسئله کمتر به راه‌حل‌های هیجانی و ناکارآمدی مانند خودکشی در برابر ناملايمات زندگي روي مي‌آورند و توجه ویژه به نقش خانواده می‌تواند در بسیاری از موارد گره‌گشای کارها و مشکلات باشد و نتایج این تحقیقات با نتایج حاصل از تحقیقات بیوترایز و همکاران (۱۹۹۶)، شفيعی نژاد و همکاران (۱۴۰۰) و کواوک و همکاران (۲۰۱۸) تطابق دارد.

در بین عوامل برون‌سازمانی عوامل فردی جایگاه دوم را در بین عوامل مؤثر بر خودکشی و خودزنی سربازان دارد، بنابراین چنانچه بتوان پاره‌ای از مشکلات فرد را کم کنیم به‌نوعی از فشارهای روحی و روانی که باعث بروز استرس و بروز افکار پیرامون خودکشی و خودزنی می‌گردد جلوگیری کرده‌ایم. در پاره‌ای از موارد می‌بایست کلاس‌های آگاهی‌بخش، توانمندسازی و مهارت‌های حل مسئله می‌تواند تا حدودی چگونگی برخورد با مشکلات و مسائل پیش رو را به آن‌ها بیاموزد.

عوامل اقتصادی نیز در خودکشی و خودزنی سربازان مؤثر است. از آنجایی که کشورها در تلاش هستند که توسعه و رونق اقتصادی را برای مردم آن کشور به ارمغان بیاورند عوامل متعددی در جهت نیل به این امر تأثیرگذارند، بنابراین بررسی تهدیداتی که بر سر راه عوامل مهم در جهت دستیابی به آن وجود دارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از جمله مهم‌ترین این عوامل نیروی انسانی است که از یک سو به منزله عامل توسعه و از سوی دیگر به منزله محور توسعه، مورد توجه قرار گرفته است نتایج حاصله نشان می‌دهد که هر موقع کشوری از رشد اقتصادی برخوردار بوده نرخ خودکشی در آن کشور پایین بوده و هر زمان دچار ناملايمات و بحران‌های اقتصادی می‌گردد آمار خودکشی و خودزنی به مراتب افزایش یافته و محققان مختلفی از جمله حاجی‌زاده اصل و همکاران (۱۴۰۰) و قادری و نظری (۱۳۹۸) در تحقیقات خود به این ارتباطات دست یافته‌اند. پس این نتیجه به دست می‌آید در موضوع حقوق دریافتی ماهانه سربازان باید به اندازه‌ای باشد که سرباز احساس نکند که همین خدمت سربازی رفتن باعث شده مشکل مالی جدیدی از طرف او بر خانواده تحمیل شده باشد چرا که سرباز این مشکلات را به همراه داشته و دارد و به آن فکر می‌کند.

در نهایت به عوامل فرهنگی و اجتماعی می‌توان اشاره کرد. در اینجا تحقیقات نشان داده است که هر موقع به مقوله فرهنگ و اجتماع و محیط اهمیت قائل شوید هر چه اعتقادات مذهبی در افراد تقویت شود و به خداوند اعتماد نمایند امیدواری به آینده افزایش یافته و میزان خودکشی و خودزنی کاهش می‌یابد و لستر (۲۰۰۶) بر این امر گواهی داده است؛ و به‌نوعی نقش عوامل محیطی و اجتماعی در این امورات پررنگ است که این نتایج با نتایج حاصل از تحقیقات مسگر و همکاران (۱۳۹۳) تطابق دارد.

فهرست منابع

- Arun, P., Garg, R., & Chavan, B. S. (2017). Stress and suicidal ideation among adolescents having academic difficulty. *Industrial Psychiatry Journal*, 26(1), 64–70. https://doi.org/10.4103/ipj.ipj_5_17
- Asgharzadeh, Gh. (2000). *Investigating the causes of crimes among conscript soldiers of the 5th Nasr Division* [Master's thesis, Faculty of Command and Staff, Islamic Revolutionary Guard Corps]. (Persian)
- Azami, M., Hadi, M., Ateshpour, S. H., & Molvi, H. (2016). *Investigating the personality characteristics of people referred to Shahrekord Forensic Medical Center due to self-mutilation*. *Scientific Journal of Forensic Medicine*, 12(4), 187–191. (Persian)
- Bakhtar, M., & Rezaian, M. (2016). *Investigation of suicidal behavior in Iranian military forces*. (Persian)
- Becker, S. P., Dvorsky, M. R., Holdaway, A. S., & Luebbe, A. M. (2018). Sleep problems and suicidal behaviors in college students. *Journal of Psychiatric Research*, 99, 122–128. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2018.01.009>
- Hatami, H. R. (2015). A structural model of personality traits and identity styles mediated by alexithymia in suicidal thoughts among soldiers. *Military Psychology*, 6(23), 41–57. (Persian)
- Horgan, A., Kelly, P., Goodwin, J., & Behan, L. (2018). Depressive symptoms and suicidal ideation among Irish undergraduate college students. *Issues in Mental Health Nursing*, 39(10), 1–10. <https://doi.org/10.1080/01612840.2018.1428288>
- Kavak, F., Aktürk, Ü., Özdemir, A., & Gültekin, A. (2018). The relationship between domestic violence against women and suicide risk. *Archives of Psychiatric Nursing*, 32(4), 574–579. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2018.03.016>
- Karkhaneh, P., Mohammadzadeh, R., Raeesi, Z., & Zadeh Mohammadi, A. (2017). The effectiveness of psychodrama on the resilience of soldiers with suicidal tendencies. *Military Psychology*, 8(29), 39–51. (Persian)
- Laget, J., Plancherel, B., Stéphan, P., Bolognini, M., Corcos, M., Jeammet, P., & Halfon, O. (2006). Personality and repeated suicide attempts in dependent adolescents and young adults. *Crisis*, 27(4), 164–171. <https://doi.org/10.1027/0227-5910.27.4.164>
- Mortier, P., Auerbach, R. P., Alonso, J., Axinn, W. G., Cuijpers, P., & et al. (2018). Suicidal thoughts and behaviors among college students and same-aged peers: Results from the World Health Organization World Mental Health Surveys. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 53(3), 279–288. <https://doi.org/10.1007/s00127-018-1481-6>
- Nam, B., Wilcox, H. C., Hilimire, M., & DeVlyder, J. E. (2018). Perceived need for care and mental health service utilization among college students with suicidal ideation. *Journal of American College Health*, 66(8), 713–719. <https://doi.org/10.1080/07448481.2018.1431899>
- Nouri, R., Fathi Ashtiani, A., Salimi, H., & Soltani Nejad, A. (2022). Predisposing factors of suicide among soldiers of a military force. *Journal of Military Medicine*, 14(2), 99–103. (Persian)
- Parvin, P., Mohammadzadeh, R., Raeesi, Z., & Zadeh Mohammadi, A. (2017). The effectiveness of psychodrama on the resilience of soldiers with suicidal tendencies. *Military Psychology*, 8(29), 39–51. (Persian)
- Puroola, L., Vuola, J., & Palmu, R. (2024). Self-harm in burn patients: An analysis of Finnish patient records (2011–2020). *Burns*, 50(5), 1112–1120. <https://doi.org/10.1016/j.burns.2024.02.010>

- Qaderi, S., & Nazari, H. (2018). *Sociological analysis of suicide in Iran (based on the statistics of 2013 to 2014)*. *Social Issues of Iran (Khwarazmi University)*, 10(1), 195–215. (Persian)
- Rostami, M., Rahmati, F., & Salesi, M. (2022). Factors associated with suicidal thoughts in Iranian conscript soldiers. *Journal of Military Medicine*, 24(8), 1539–1546. <https://doi.org/10.30491/JMM.24.8.1539> (Persian)
- Ranjbar, Maryam, 2015, Preventive Criminology and the Necessity of Decriminalizing Attempted Suicide in the Iranian Penal System, Third International Conference on Law, Management, Educational Sciences, Psychology and Educational Planning Management, Tehran
<https://civilica.com/doc/2450781> (Persian)
- Sadri Demirchi, I., & Samadi Fard, H. (2019). The role of irrational beliefs, mindfulness, and cognitive avoidance in predicting suicidal thoughts of active duty soldiers. *Journal of Military Medicine*, 20(4), 431–438. (Persian)
- Seyedsalehi, M., & Hatami, H. R. (2016a). A structural model of personality traits and perceived social support mediated by defense styles in suicidal thoughts among soldiers. *Military Psychology*, 7(25), 21–35. (Persian)
- Seyedsalehi, M., & Hatami, H. R. (2016b). A structural model of personality traits, identity styles, and perceived social support mediated by defense styles and alexithymia in preventing suicidal thoughts among soldiers. *Military Psychology*, 7(26), 5–20. (Persian)
- Shafaie Moghadam, E., & Niazi, M. (2020). Explaining a psychosocial model of suicidal behavior among soldiers with an emphasis on depression and group cohesion. *Military Psychology*, 11(44), 17–29. (Persian)
- Taheri, S., Rah Nejat, A. M., Manouchehri, M., Sabayan, B., Habi, M. B., Dinavi, V., & Shahid Haqqadam, H. (2019). *Comparison of brain-behavioral systems in soldiers diagnosed with disorder or borderline personality traits with healthy soldiers*. *Military Psychology*, 11(42). (Persian)
- Zubin, J., & Spring, B. (1977). Vulnerability: A new view of schizophrenia. *Journal of Abnormal Psychology*, 86(2), 103–126. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.86.2.103>

